

KURSER OCH CERTIFIERINGAR INOM BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN

-Rapport om Finland

Mats Bjørndal Gretland, Yrkehögskolan Novia -FoU
Oskar Rantala, Yrkehögskolan Novia -FoU

INNEHÅLL

1 INLEDNING.....	3
1.1 Infra-Botnia.....	3
2 Personcertifieringar.....	4
2.1 Valttikortet.....	4
2.2 Allmänna branschkurser.....	4
2.2.1 Arbetssäkerhetskortet (gröna kortet).....	4
2.2.2 Heta arbeten.....	4
2.2.3 Första hjälpen.....	5
2.3 Väg och järnväg.....	5
2.3.1 Vägskydd 1.....	5
2.3.2 Vägskydd 2.....	5
2.3.3 Banarbetssäkerhet – Rataturva.....	5
2.3.4 Skydds- och säkerhetsman –Turvamieskoulutus (T- mies).....	6
2.3.5 Ansvarig för banarbete.....	6
2.4 Övriga utbildningar.....	6
2.4.1 Miljösäkerhetskort.....	6
2.4.3 Sprängare.....	7
2.4.4 ADR- certifiering.....	7
2.5 Maskin- och kranförare.....	7
2.5.1 Tillstånd för en specifik byggarbetsplats.....	8
3 ÖVRIGT.....	8
3.1 Eurofins (f.d. VTT).....	8
3.2 Arbetsskyddsbrott.....	8
4 SAMMANFATTNING.....	8
5 KÄLLFÖRTECKNING.....	9

1 INLEDNING

Denna rapport är en del av en rapportserie om branschen i Finland. Rapporten innehåller en kartläggning av kurser och certifieringar inom bygg- och anläggningsbranschen i Finland med ett huvudfokus på anläggningssidan.

Syftet med rapportserien är att samla relevant information om bland annat den finska marknaden och branschbestämmelserna för landet. Detta för att underlätta för utländska företag med önskan om att påta sig projektledning eller utföra arbeten inom byggbranschen i Finland.

Rapporten är gjord för Yrkehögskolan Novias FoU-enhet inom projektet Infra-Botnia. Projektet i övrigt har som delmål att utreda nationella skillnader mellan infrabranscherna i Norden och att understöda arbete och samarbete över gränserna.

1.1 Infra-Botnia

Infra-Botnia är ett projekt finansierat av Interreg Botnia-Atlantica, Österbottens förbund, Region Västerbotten, VASEK samt Infra ry.

Projektet inleddes i början av 2018 och sträcker sig över 3 år. Infra-Botnia riktar sig mot SMF- *små och medelstora företag* och har störst fokus på infrabranschens aktörer i Kvarkenområdet. (1)

I Sverige kallas målgruppen byggbranschen och i Norge *bygg- og anleggsbransjen*. I Finland delas branschen ofta in i bygg- och infra-.

Projektet arbetar efter hypotesen att det finns ett behov för internationell verksamhet och samarbete inom branschen samt att beredskapen hos många SMF inom detta område är bristfällig. Projektets målsättning är därför kunskapshöjande, nätverksbyggande och samverkande. En stor del av arbetet innehåller landspecifik kartläggning och identifiering av gränshinder. (2)

Infra-Botnia är även speciellt intresserade av att utreda nationella konjunktursvängningar och konkurrensen från den globala marknaden, och om dessa faktorer kan utjämnas genom en "gemensam nordisk inframarknad". Tanken är att ett dylikt samarbete skulle kunna bana väg för arbete över gränserna under sämre tider i hemlandet, och gränsöverskridande samarbeten mellan SMF-företag kunde även öka deras möjlighet att konkurrera med större internationella företag i anbudsrundor. (2)

2 Personcertifieringar

För att arbeta på en bygg- eller anläggningsplats i Finland krävs bland annat ett id-kort för byggbranschen med beskattningsnummer. Ofta krävs också en eller flera enklare säkerhetsutbildningar. Vissa specifika certifieringar kan även behövas, beroende på arbetets art.

2.1 Valttikortet

Alla som arbetar på en byggarbetsplats skall ha ett synligt ID-kort med bild och skattenummer. Skattenumret skall ha förts in i skattenummerregistret.

För att få ett skattenummer behöver arbetstagaren först en finsk personbeteckning. Arbetstagaren kan ansöka om personbeteckning och skattenummer på skattebyrån. (3)

Det vanligaste alternativet i Finland är Valttikortet. Kortet kan beställas genom *tilaajavastuu.fi*. Tilaajavastuu handhar även andra tjänster som hjälper med dokumentering och uppfyllandet av de skyldigheter som kommer av *Lagen om beställansvar*. (4)

2.2 Allmänna branschkurser

Det finns en del kortare säkerhetsutbildningar som är mycket vanliga inom flera branscher i Finland. De fungerar även som allmänna krav på bygg- och anläggningsplatser i landet.

2.2.1 Arbetssäkerhetskortet (gröna kortet)

Syftet med det riksomfattande arbetssäkerhetskortet är att förbättra arbetssäkerheten vid gemensamma arbetsplatser. Införande av arbetssäkerhetskortet är frivilligt, men en stor del av beställarna kräver att

underentreprenörernas arbetstagare har arbetssäkerhetskort. För att erhålla kortet bör man vara med på en dags arbetssäkerhetskurs och bli godkänd i ett skriftligt prov. Kortet är i kraft i fem år.

Arbetssäkerhetskursen tar upp följande teman:

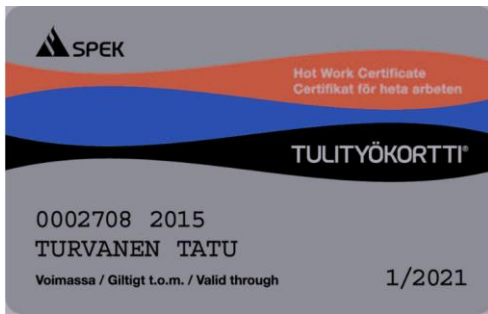
- principen om noll olycksfall
- arbetssäkerhetsansvar
- definitionen av gemensam arbetsplats
- aktörernas roller
- belastningsfaktorer på den gemensamma arbetsplatsen, och
- risker på den gemensamma arbetsplatsen.

Arbetssäkerhetskortet motsvarar det svenska SSG entré-kortet. I Finland rekommenderar man att godkänna det svenska SSG entré-kortet. (5) (6)

2.2.2 Heta arbeten

Heta arbeten är ett samlingsnamn för arbetsmoment på tillfälliga arbetsplatser som innehåller bland annat uppvärmning och gnistbildning som kan medföra risk för brand. Då heta arbeten utförs på en tillfällig arbetsplats kräver försäkringsbolagen ofta att utföraren har ett giltigt heta arbeten- kort. Även den som beviljar tillstånd för heta arbeten måste ha ett giltigt heta arbeten- kort.

I Finland är det *Räddningsbranschens Centralorganisation SPEK* som står för utbildningen. Utbildningen ger färdigheter i att utföra heta arbeten på ett säkert sätt, såväl med tanke på sin egen säkerhet som omgivningens. Säkerhetsutbildningen för heta arbeten utvecklas i samarbete med de andra nordiska organisationerna. Heta arbetenkortet från Norge, Sverige, Finland och Danmark är giltiga i alla de respektive länderna. Den som utför arbetet är dock skyldig att känna till reglerna för det land där arbetet utförs. (7)

2.2.3 Första hjälpen

Det är arbetsgivarens ansvar att säkerställa de anställdas kunskaper inom förstahjälpen. På en arbetsplats bör det finnas en eller flera medarbetare utbildad inom förstahjälpen. Nödvändig utrustning bör också finnas tillgänglig.

Enligt Arbetarskyddsförvaltningen ska arbetsplatsens behov för första hjälpen bedömas i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning (8)

Röda korset organiserar första hjälpenkurser för företag. Kursen finns i olika omfattningar och utbildaren kommer ofta till arbetsplatsen och drar undervisningen enligt företagets behov. Efter genomförd kurs utfärdas ett intyg eller kort som bevis på kunskaperna. Korten är i kraft i tre år. (9)

2.3 Väg och järnväg

För behörighet att arbeta på väg eller järnväg kan det krävas olika kurs och certifieringar.

2.3.1 Vägskydd 1

Vägskydd 1 är ett certifieringskort som gäller för alla som arbetar på allmänna vägar eller trafikområden. Kursens målsättning är att öka trafiksäkerheten, ge kunskap samt upprätthålla en standard för hur vägarbeten ska utföras. Kursen tar upp risker och riskhantering vid vägarbeten.

Kursen görs normalt under en åtta timmars dag och avslutas med tentamen. Vid godkänt resultat utfärdas ett personligt vägskyddskort. Kursen kostar mellan 100 – 200 €. (10)

Innehållet och kursens tentamen baseras på trafikverkets handböcker; [Vägskydd 1](#).

2.3.2 Vägskydd 2

Vägskydd 2 är en fortsättningskurs riktad till ansvarspersoner vid vägarbeten. Kursen ordnas under två dagar eller ca 16 timmar. Kursens fokus ligger på trafikordnings- och arbetssäkerhetsärenden, och utbildningens syfte är att öka arbetsledningens kunskap om trafik och säkerhet.

Innehållet i kursen och tentamen baseras på Vägförvaltningens lärobok [Vägskydd 2](#). (11) (12)

2.3.3 Banarbetssäkerhet – Rataturva

Kunskap i banarbetssäkerhet krävs av alla personer som rör sig vid, eller arbetar på statens järnvägsfält i projekt där beställaren är *Väylävirasto* (finska Trafikverket). Det kan handla om arbeten som t.ex. underhåll och bygg av järnvägar eller annat arbete som kräver lov av *Väylävirasto*.

Utbildningen ger grundkunskaper i säkert arbete i järnvägsmiljö, och tar upp bl.a. relevanta instruktioner, olika regler vid

järnvägsområden samt faror. Utbildningen är åtta timmar lång och avslutas med ett prov. Efter godkänd bansäkerhetskurs beviljas personen kompetensen att arbeta vid järnvägsfält. Kompetensen gäller fem år framåt. (13)

2.3.4 Skydds- och säkerhetsman – Turvamieskoulutus (T- mies)

Turvamies- utbildningen krävs av personer som arbetar som skydds- och säkerhetspersonal på statens järnvägsfält.

Som säkerhetsman ansvarar man för att varna och uppmärksamma personer och arbetsmaskiner på ankommande järnvägstrafik. Detta bör göras på ett sätt som inte orsakar någon fara för järnvägstrafiken men inte heller för personalen som arbetar vid järnvägsnätet. En säkerhetsman som fungerar som trafikdirigerare vid en plankorsning ansvarar för att trafiken stannas vid behov.

Utbildningen ger färdighet att fungera som säkerhetsman vid järnvägsfält. Utbildningen innehåller bl.a. relevanta instruktioner, information om olika regler vid järnvägsområden samt genomgång av faror. Till utbildningen krävs godkänd banarbetssäkerhetskurs (Ratatuva) samt minst tre månaders arbetserfarenhet från arbete vid järnvägsfält. För att fungera som trafikdirigerare behöver man även ha antingen godkänd vägskydd 1 eller vägskydd 2- utbildning. På en säkerhetsman ställs även krav på hälsa enligt *Terveydentilavaatimukset ja terveystarkastukset (TEV)*. Utbildningen är fyra timmar lång och avslutas med ett prov. Efter godkänd utbildning beviljas personen kompetensen att arbeta som säkerhetsman vid järnvägsfält. Kompetensen gäller fem år framåt. (14)

2.3.5 Ansvarig för banarbete

Alla järnvägsarbeten måste ha en ansvarig för banarbeten. Personen ansvarar för säkerhetsarbeten som görs på järnvägsfältet. Till arbetsuppgifterna hör t.ex. att sköta om trafiksäkerheten, sköta om olika tillstånd och skydda järnvägsarbetet.

Utbildningen utgörs av en omfattande teoridel och praktiskt lärande. Utbildningen är fem dagar lång. Till utbildningen krävs godkänd *banarbetssäkerhetskurs (Rataturva)* och utbildningen *grunderna i järnvägssystemet (PERA)*. Förutom dessa krävs även sex års arbetserfarenhet från arbete vid järnvägsfält. Kompetensen upprätthålls med en årligen återkommande dagskurs inom ämnet. (15)

2.4 Övriga utbildningar

Det finns även flera andra utbildningar som kan krävas inom olika projekt och för olika arbetsmoment.

2.4.1 Miljösäkerhetskort

Syftet med det riksomfattande miljösäkerhetskortet är att motivera och utbilda personalen i en miljöansvarig verksamhet. Utbildningen tar fasta på lagar, förordningar, standarder och centrala myndighetsföreskrifter.

Utbildningens längd är åtta timmar och kompetensen är i kraft de följande fem åren. (16)

2.4.3 Sprängare

För att fungera som sprängare behövs *Laddares kompetensbrev*. Enligt lagen för laddare som trädde i kraft 1.9.2016, separeras numera kompetensbrevet för effektavfyrningsladdare, detta då det skiljer sig från vanligt sprängarbete.

Kompetensbrevet har flera olika nivåer och indelas i yngre och äldre laddare, överladdare och ansvarig sprängarbetsledare. Ett kompetensbrev för yngre laddare gäller för bl.a. röjningssprängning, bergssprängning, förbindningssprängning, sprängning av konstruktioner osv. Kompetensbrevet för äldre laddare och överladdare är för arbete ovan jord eller arbete under jord.

I ansvarspersonens uppgift ligger fokus på planeringen och ledningen av sprängningsarbetena. Det är den som ansvarar för sprängningsarbetet som ansvarar för ledningen av sprängningsarbetet på bebodda områden.

För ett kompetensbrev krävs laddarkurs, ett förhör och tillräcklig arbetserfarenhet. Kursens och arbetserfarenhets längd beror på vilket kompetensbrev det ansöks om. Sökande bör också ha ett hälsotillstånd som är lämpligt för arbetet. Eftersom en laddare får rätt att hantera explosivor, görs även en säkerhetsutredning på personen. (17)

2.4.4 ADR- certifiering

Chaufförer som arbetar med att transportera farliga ämnen i en mängd som överstiger mängden i bestämmelserna behöver ADR-certifiering. Bestämmelserna finns i *Statsrådets förordning om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (401/2011)*.

För att få kör tillstånd måste man gå en utbildning och avlägga kör tillståndstestet med godkänt vitsord. Utbildningen består av några olika kurser, och certifieringen ges för fem år i

taget och bör förnyas med kompletteringskurs före utgångsdatumet.

ADR- certifieringen gäller för både inhemska och utländska transporter. (18)

2.5 Maskin- och kranförare

Då man använder maskiner som kan medföra risksituationer, förutsätts det att föraren har särskild behörighet för användningen.

En mobilkranförare bör ha en lämplig yrkesexamen inom branschen. Detta krav gäller inte om lyftkapaciteten på mobilkranen är under fem ton, vilket är fallet hos så kallade minikranar som används mycket i lätta monteringslyft. Även om kravet inte gäller dessa, skall användaren ändå vara insatt i användningen av dem.

För tornkranförare finns ingen motsvarande examen som för mobilkranförare. Kravet är att föraren har en del av en mera omfattande yrkesexamen för byggnadsarbetare.

Lastkranförare bör ha en lämplig yrkesexamen eller en nödvändig del av en sådan. Kravet gäller när lastkranens lastmoment överstiger 25 ton.

Truckförare och förare för personlyftsanordningar bör ha skriftligt tillstånd av arbetsgivaren för användningen av dessa. Arbetsgivaren har ansvar för att föraren har tillräcklig förmåga och skicklighet i att använda arbetsutrustningen på ett rätt och säkert sätt.

I Finland är det ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Södra Finland som erkänner utländska examina. (19)

2.5.1 Tillstånd för en specifik byggarbetsplats

För specifika byggarbetsplatser kan arbetsgivaren ansöka om tillstånd att frångå kraven som gäller kranförarens yrkesexamen. Ansökan lämnas in till arbetarskyddet vid regionalförvaltningsverket i Södra Finland. Ansökan skall innehålla b.la. information om: byggarbetsplatsen, kranföraren, huvudentreprenören och arbetena som kranen skall användas till. Efter att tillståndet beviljats har man rätt att köra kranen på den specifika byggarbetsplatsen för den tid som byggarbetet varar, dock högst fem veckor. (20)

3 ÖVRIGT

3.1 Eurofins (f.d. VTT)

Eurofins är en certifieringsorganisation som utfärdar certifikat för olika arbeten i flera branscher. Exempel på utbildningar och certifikat som organisationen godkänner är fuktkartläggare, våtrumsmontörer och liknande.

3.2 Arbetsskyddsbrott

Vid situationer där arbetsgivaren låtit bli att följa arbetarskyddsförpliktelseerna finns det bestämmelser om bestraffningsförfaranden. Ifall brottet mot bestämmelserna gjorts uppsåtligt eller av oaktsamhet, och arbetsgivaren varit medveten om det, kan arbetsgivaren ställas till svars för brottet. Ifall arbetsgivaren delat ansvaret med någon annan arbetstagare, kan han eller hon bli ansvarig för arbetsskyddsbrottet. Domarna varierar mellan bötesstraff och fängelsestraff, samt olika skadestånd.

Vid byggprojekt är det straffrättsliga ansvaret fördelat på dem som genomför projektet, dvs. arbetsgivaren, byggherren och planeraren. Dessa aktörer och deras företrädare kan dömas till ett straff för ett arbetarskyddsbrott enligt strafflagen. (21)

4 SAMMANFATTNING

För att arbeta vid en större bygg- eller anläggningsplats i Finland krävs ett ID-kort med bild och beskattningsnummer. Det vanligaste kortet är Valttikortet. För att få beskattningsnummer behövs först en finsk personbeteckning. Både personbeteckningen och beskattningsnumret fås hos skattebyrån.

De vanligaste kraven på byggarbetsplatser i Finland är det gröna arbets säkerhetskortet samt kortet för heta arbeten. Vi behov är också vägskyddskort och första hjälpen-utbildning ganska allmänna. De mest allmänna certifieringarna fås vid genomförande av kortare utbildningar med tillhörande tentamen.

Det finns också flera specialkompetenser som kan krävas för vissa arbetsområden, bland annat banarbetskort, kompetens som sprängare, ADR- certifiering för transport av farligt gods och liknande.

Kraven på maskinförarbevis är inte lika vanligt som i t.ex. Sverige. Arbetsgivaren kan ansöka om tillstånd för föraren gällande specifik arbetsplats.

5 KÄLLFÖRTECKNING

1. **Botnia-Atlantica.** Infra-Botnia. *Botnia-Atlantica*. [Online] den 28 12 2017. <https://www.botnia-atlantica.eu/om-beviljade-projekt/projektbank/infra-botnia>.
2. **Yrkeshögskolan Novia FoU.** Infra-Botnia. *Yrkeshögskolan Novia FoU*. [Online] 2018. <https://www.novia.fi/forskning/projekt/hallbar-energiteknik/infra-botnia>.
3. **Vero.** www.vero.fi. *Arbetsgivaren på byggarbetsplatsen -så hjälper du arbetstagaren med skatteärenden*. [Online] den 05 28 2018. https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/skattekort-och-skattedeklaration/fran_utlandet_till_finland/arbeta_i_finland/arbeta-p%C3%A5-en-byggarbetsplats/arbetsgivaren-p%C3%A5-byggarbetsplatsen/.
4. **Tilaajavastuu.** Tilaajavastuu. *Om oss*. [Online] den 12 07 2019. <https://www.tilaajavastuu.fi/sv/vara-tjanster/>.
5. **Työturvallisuuskortti.** tyoturvallisuuskortti.fi. *Työturvallisuuskortti - työturvallisuus yhteisellä työpaikalla*. [Online] den 14 06 2019. <https://www.tyoturvallisuuskortti.fi/>.
6. **Axxel.** axxel.fi. *Arbetsssäkerhetskort 9.9.2019*. [Online] den 14 06 2019. <https://www.axxell.fi/fi/arbets sakerhetskort>.
7. **Spek.fi.** [Spek.fi](http://spek.fi). *Tulityökortti on tulitöiden turvallisuustutkinto*. [Online] den 14 06 2019. <http://www.spek.fi/Suomeksi/Koulutus/Tulityot>.
8. **Arbetsarskyddsförvaltningen.** *Första hjälpen beredskap*. [Online] den 30 11 2016. [Citat: den 14 06 2019.] <https://www.tyosuojelu.fi/web/sv/arbetshalsa-och-olycksfall/forebyggande-av-olyckor/forsta-hjalpen-beredskap>.
9. **Röda Korset.** rodakorset.fi. *Livräddande förstahjälpen*. [Online] den 26 11 2012. [https://www.rodakorset.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/livraddande_forsta_hjalpen_8_timm ar_hup.pdf](https://www.rodakorset.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/livraddande_forsta_hjalpen_8_timm_ar_hup.pdf).
10. **Optima.** www.optimaedu.fi. *Vägskydd 1*. [Online] 2019. <https://www.optimaedu.fi/svenska/borjastudera/chauff%C3%B6rsutbildningar/cap-dag-v%C3%A4gskydd-1.html>.
11. **Studieinfo.** [Studieinfo.fi](http://studieinfo.fi). *Arbetslivets pass och kort*. [Online] [Citat: den 14 06 2019.] <https://studieinfo.fi/wp/vuxenutbildning-3/yrkesutbildning-for-vuxna/arbetslivets-pass-och-kort/>.
12. **Optima.** Optimaedu.fi. *Vägskydd 2*. [Online] [Citat: den 14 06 2019.] <https://www.optimaedu.fi/svenska/borja-studera/chauff%C3%B6rsutbildningar/v%C3%A4gskydd-2.html>.
13. **Alertum.** Alertum. *Ratatyöturvallisuuskoulutus (Turva)*. [Online] den 07 11 2019. <https://www.alertum.fi/koulutukset/sat-ratakoulutukset/sat-ratakoulutukset-ratatyoturvallisuuskoulutus>.
14. —. **Alertum.** *Turvamiespätevyys, T-mies*. [Online] den 11 07 2019. <https://www.alertum.fi/koulutukset/sat-ratakoulutukset/sat-ratakoulutukset-turvamiespatevyys-t-mies>.
15. **Alertum.** Alertum. *Ratatyövastaavan koulutus RTV*. [Online] den 11 07 2019. <https://www.alertum.fi/koulutukset/sat-ratakoulutukset/sat-ratakoulutukset-rtv-ratatyovastaava>.
16. **LIS Group.** LIS Group. *Miljösäkerhetskort*. [Online] den 11 07 2019. <https://www.lis.fi/tuote/miljosakerhetskort/>.

17. Arbetarskyddsförvaltningen. Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst. *Laddarens kompetensbevis*. [Online] den 17 07 2019. <https://www.tyosuojelu.fi/web/sv/om-oss/arendehantering/-tillstand-och-anmalning/laddares-kompetensbrev>.
18. Studieinfo. Studieinfo. *Arbetslivets pass och kort*. [Online] den 17 07 2019. <https://studieinfo.fi/wp/vuxenutbildning-3/yrkesutbildning-for-vuxna/arbetslivets-pass-och-kort/>.
19. Arbetarskyddsförvaltningen. Arbetarskyddsförvaltningens webbplats. *Maskinoperatörens kompetens*. [Online] den 06 09 2017. <https://www.tyosuojelu.fi/web/sv/arbetsforhallanden/maskiner-och-arbetsredskap/maskinoperatorers-kompetens>.
20. —. Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst. *Byggarbetsplatspecifika kranförartillstånd*. [Online] den 21 08 2017. <https://www.tyosuojelu.fi/sv/web/sv/om-oss/arendehantering/-tillstand-och-anmalning/byggarbetsplatspecifika-kranforartillstand>.
21. —. Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst. *Arbetarskyddsbrott*. [Online] den 19 09 2016. <https://www.tyosuojelu.fi/sv/web/sv/arbetarskydd-pa-arbetsplatsen/ansvarsfordelning/arbetarskyddsbrott>.

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

REGION
VÄSTERBOTTEN

INFRA